

Manus bildspel

Nobelpriset i litteratur 2017

Titelbild

Nu har världen fått veta vem som ska få årets Nobelpris i litteratur.

Idag ska ni få lära er mer om bakgrunden till Nobelpriset och om årets pris.

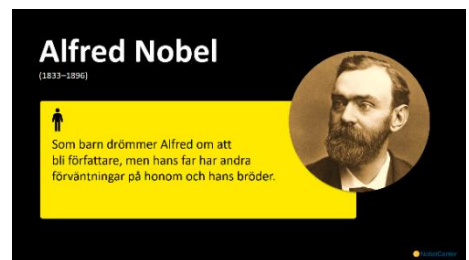

Alfred Nobel

Alfred Nobel föds i Stockholm 23 oktober 1833.

Som nioåring flyttar han tillsammans med sina äldre bröder och sin mamma till Sankt Petersburg, den dåvarande ryska huvudstaden. Där hade hans pappa Immanuel Nobel startat en fabrik.

I Sankt Petersburg får Alfred en bra utbildning och drömmer om att bli författare. Alfreds pappa får honom att lära sig om naturvetenskap och teknik istället, eftersom han och hans bröder förväntas ta över familjens fabrik.

Dynamiten

Alfred Nobel, hans pappa och hans bror Emil försöker uppfinna ett sprängämne som är säkrare än rent nitroglycerin. För det var väldigt farligt att spränga med nitroglycerin - så farligt att Alfreds bror Emil dör i en sprängolycka 1864.

Men till slut lyckas Alfred utveckla både en metod för tillverkning av nitroglycerin och ett sätt att använda det som sprängämne.

Han döper sin uppfinning till "Dynamit" (1867). Dynamiten var ett förhållandevis säkert sprängämne som fick stor efterfrågan under industrialiseringen eftersom det byggdes så mycket. Genom att ta patent på många av sina idéer tjänar Alfred mycket pengar och startar många fabriker runt omkring i världen.

Testamentet

Alfred Nobel dör i en hjärnblödning den 10 december 1896. Han hade inga barn så i sitt testamente skriver han att en stor del av hans tillgångar ska placeras i en fond och att den årliga räntan från den fonden ska gå till ett pris till "dem, som under det förlupne året hafva gjort menskligheten den största nytta."

Räntan ska delas i fem lika delar. En av delarna ska gå "... till den som inom litteraturen producerat det utmärktaste i idealisk riktning". Det första priset delades ut 1901 och sedan dess har över 900 pris delats ut till olika personer och organisationer.

Nobelprisutdelningen

Den 10 december varje år delas Nobelpriset ut. I år består själva priset av en medalj, ett diplom och 9 miljoner kronor.

Prisutdelningen sker i Konserthuset i Stockholm, Sverige för alla kategorier förutom fredspriset, som delas ut i Oslo, Norge. Efter själva prisutdelningen så hålls en fin fest för att fira de nya Nobelpristagarna.

Nobelpriset i litteratur

"... den som inom litteraturen producerat det utmärktaste i idealisk riktning."

Nobelpriset i litteratur har framför allt gått till författare av skönlitterära texter, som romaner, noveller, diktsamlingar och pjäser, men även andra genrer som historiska eller filosofiska texter har belönats.

2016 gick priset för första gången till en renodlad låtskrivare, då Bob Dylan fick Nobelpriset.

Exempel på tidigare pristagare

Exempel på författare som fått priset är Selma Lagerlöf (1909), Ernest Hemingway (1954), Wole Soyinka (1986), Alice Munro (2013) och Tomas Tranströmer (2011).

Nobelpriset i litteratur 2017

I år går Nobelpriset i litteratur till den brittiske författaren Kazuo Ishiguro. Motiveringen till priset lyder: "som i romaner med en stark känslomässig verkan har blottat avgrunden under vår skenbara hemhörighet i världen."

Pristagaren

Kazuo Ishiguro föddes 1954 i Nagasaki i Japan. När han var fem år gammal flyttade han tillsammans med sin familj till Storbritannien där han växte upp och senare studerade på universitet.

Idag bor Ishiguro i London, och har ända sedan han gav ut sin första bok arbetat som författare på heltid. Kazuo Ishiguro är också musiker.

Författarskapet

Enligt prismotiveringen får Ishiguro litteraturpriset för sina "romaner". Och det är framför allt romaner som han har skrivit. Men Ishiguro har även skrivit manus för film och tv, och noveller. Det var faktiskt med några noveller som han debuterade som författare 1981. Novellerna fanns med i en antologi, det vill säga en samlingsvolym, med texter av olika nya författare.

Ett år efter att antologin med novellerna kom publicerade Ishiguro sin första egna bok, romanen *Berg i fjärran*. Den utspelar sig i Nagasaki några år efter andra världskrigets slut, ungefär vid den tid då han själv föddes.

Efter debutromanen har Ishiguro gett ut ytterligare sju böcker. Några av de mest kända är *Återstoden av dagen* och *Never let me go*, som båda har blivit filmatiserade. Filmatiseringen av *Återstoden av dagen* nominerade till åtta Oscars.

Språk och teman

Kazuo Ishiguro skriver i olika genrer, och blandar gärna olika genrer i en och samma bok. I hans senare romaner finns bland annat inslag av fantasy. Ett exempel på det är *Begravd jätte* som kom ut 2015. Den handlar om ett äldre par som reser genom ett kargt och dimmigt landskap där det bland annat finns monster och demoner.

När det gäller Ishiguros språk säger Sara Danius, ständigt sekreterare på Svenska Akademien, så här: "Han skriver med en tillbakahållen och mycket diskret och precis stil. Det finns ingen dramatik i stilen alls, allt händer mellan raderna".

Samtidigt som Ishiguros romaner skiljer sig en hel del åt finns det teman som återkommer i flera av böckerna. Exempel på det är vänskap och kärlek, minne och identitet, sanning och lögn.

